

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως

753

Αριθμός Πρωτοκόλλου 5872/92

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΤΜΗΜΑ Δ'

Συνεδρίαση 12-11-1993

Σύνθεση

Προεδρεύων: Δ. Διαμαντόπουλος, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ.
Νομικοί Σύμβουλοι: Π. Κυριαζής, Θ. Αμπλιαντίτης,
Δ. Γριμάνης, Χ. Τσεκούρας, Ε. Βολάνης
Γ. Κρόμπας, Α. Τζεφεράκος.
Πάρεδροι (γνώμες χωρίς ψήφο): Ν. Κατσίμπας, Κ. Καποτάς,
Ι. Σακελλαρίου, Β. Χασαπογιάννης.
Εισηγητής: Β. Χασαπογιάννης.
Αριθ. Ερωτήματος: 1052595/2113/A0011/29.5.1992 Γεν.
Δ/σεως Φορολ. και Δ.Π- Δ/σεως
11ης Τμχ Α'.
Περ(ληψη: 1) Εάν η κατάλειψη περιουσίας σε πολιτικό κόμμα, χωρίς
όρο διαθέσεώς της για ειδικό κοινωνική σκοπό, εμπίπτει
στις διατάξεις του α.ν 2039/1939.
2) Εάν η δωρεά περιουσίας στο Δημόσιο για να διατεθεί
σε συγκεκριμένη υπηρεσία του, αποτελεί δωρεά υπό όρο.

Εάν απαιτείται η αποδοχή από το Δημόσιο δωρεάς ακινήτου προς αυτό.

3) Εάν ο ιδρυτής κοινωφελούς ιδρύματος δικαιούται να συμπράξει στη διαδικασία τροποποίησης του οργανισμού του ιδρύματος.

4) Επί καταλειφθείσης περιουσίας σε υφιστάμενο νομικό πρόσωπο, μη εποπτευόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, με τον όρο του αναπολλοτριώτου, εάν για την, μετά την περιέλευση της περιουσίας στο δικαιούχο νομικό πρόσωπο, άρση του περί αναπολλοτριώτου όρου έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των 455/1976 και ποία η έκταση της εκ νέου αναμεξέως του Υπουργείου Οικονομικών.

5) Εάν πρόσωπο που συμπράττει στην ιδρυτική πράξη κοινωφελούς ιδρύματος χωρίς να διαθέτει περιουσία για το σκοπό του ιδρύματος, θεωρείται συνιδρυτής αυτού.

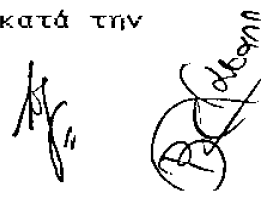
I. Κατά το άρθρο 29 του Συντάγματος "1. Έλληνες πολίται, έχοντες το δικαίωμα του εκλέγειν, δύνανται να ιδρύουν ελευθέρως και να μετέχουν εις πολιτικά κόμματα, η οργάνωσις και η δράσις των οποίων οφείλει να υπηρετή την ελευθέραν λειτουργίαν του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Πολίται μη αποκτήσαντες έτι το δικαίωμα του εκλέγειν, δύνανται να μετέχουν εις τα τμήματα νέων των κομμάτων.

2. Νόμος δύναται να ορίζη την οικονομικήν υπό του Κράτους ενίσχυσιν των κομμάτων και την δημοσιότητα των εκλογικών δαπανών αυτών και των υποψηφίων βουλευτών...."

Η κειμένη συνταγματική και κοινή νομοθεσία δεν καθορίζει την έννοια του πολιτικού κόμματος.

Σύμφωνα με τη θεωρία (Δ. Τσάτσος Συν/κό Δίκαιο 1992 Τομ.Β' σ.115) τα βασικά εννοιολογικά στοιχεία του κομματικού θεσμού κατά την πολιτική πρακτική και τη σύγχρονη ιστορική εξέλιξη είναι:

- α) ιδιαίτερη μορφή ενώσεως πολιτών
  - β) ένωση διαρκής ή πάντως μεγάλης διάρκειας
  - γ) ένωση με σκοπό την απόκτηση της πλειοψηφίας στο εκλογικό σώμα και στα, προβλεπόμενα από την έννομη τάξη, αντιπροσωπευτικά όργανα, ή τουλάχιστον την πολιτική έκφραση μέρους της κοινής γνώμης και τη συμμετοχή στη διαμόρφωση της πολιτικής βουλήσεως
- δ) δια μέσου των θεσμικών μέσων που διασφαλίζει το Σύνταγμα.

Τα κόμματα, καίτοι δεν είναι όργανα της πολιτικής εξουσίας, ασκούν έμμεσα αυτή επηρεάζοντας και τη νομοθετική και την εκτελεστική λειτουργία, χωρίς να είναι όργανα της πολιτείας, αλλά μόνο αναγκαίοι παράγοντες για την προσφρότερη λειτουργία της.

Η επιρροή τους είναι δυνατόν να συμπέσει όχι μόνο (κατά το συνήθως συμβαίνον) με το γενικό συμφέρον, αλλά και με το περιορισμένο κομματικό συμφέρον, που μπορεί να είναι συμφέρον μιας οικονομικής τάξεως ή απλώς ένα πλέγμα από συνεταιρισμένα ατομικά συμφέροντα (Κ. Τσάτσος Πολιτική 1975, σ.200).

Κατά τη νομολογία του ΣτΕ (2145/1979) από τις κείμενες Συνταγματικές και κοινές διατάξεις προκύπτει ότι το πολιτικό κόμμα ως Συνταγματικός θεσμός δεν έχει αναγορευθεί από το νομοθέτη σε νομικό πρόσωπο υπό την παραδοσιακή του έννοια, περιορισμένης, λόγω της νομικής του ιδιομορφίας, της ικανότητάς του να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων στα προβλεπόμενα από τις διατάξεις αυτές ειδικά και συγκεκριμένα θέματα, δηλαδή εκεί όπου αυτή η ικανότητα είναι λειτουργικώς αναγκαία για την εκπλήρωση της συνταγματικής του αποστολής. Βεβαίως τούτο ως ένωση προσώπων, ελλείψει άλλων οργανωτικών κανόνων, είναι δυνατόν να προσλάβει τον τύπο του σωματείου (βλ. και Σβώλο Συνταγμ.Δίκαιο τ.Β Ι. σ. 69).

Εξ άλλου κατά το άρθρο 1 του αν. 2039/1939 "κοινοφελής σκοπός κατά την έννοια του παρόντος είναι κατ' αντίθεσιν προς τον ιδιωτικόν παρ κρατικός, θρησκευτικός, φιλανθρωπικός, εν γένει δ' επωφελής εις το κοινόν εν όλω ή εν μέρει σκοπός".

Κοινοφελής, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, είναι ο σκοπός που εξυπηρετεί όχι ορισμένα κύκλα προσώπων αλλά το κοινό εν γένει, δηλαδή γενικώτερη ανάγκη, υπό την έννοια ότι με την εκπλήρωση του σκοπού παρέχεται ωφελιμότης θεραπεύουσα τις ανάγκες ευρυτέρας του ατόμου ομάδας, ώστε η εκπλήρωση του σκοπού να ενδιαφέρει κατ' εξοχήν αυτό τούτο το κοινωνικό σύνολο (Βεοδωρόπουλος "Το δίκαιο των Εθνικών Κληρ/των" Γεν. Μέρος σελ. 98).

Ο προαναφερθείς σκοπός του πολιτικού κόμματος δεν είναι κεραιικός, θρησκευτικός ή φιλανθρωπικός, του τελευταίου θάλποντος την ανθρωπίνη ατυχία και αντιμετωπίζοντας τις βιωτικές περιπέτειες και εν γένει αποτελούντος έμπρακτη εκδήλωση κοινωνικής αλληλεγγύης και φιλαλληλίας με παροχές υπηρεσιών ή υλικές προς πάσχοντες, πτωχούς και γενικώτερο έχοντες άμεση ανάγκη τέτοιων παροχών. Ούτε όμως εν γένει επωφελής εις το κοινόν, είναι, υπό την έννοια της ανωτέρω διατάξεως, δεδομένου ότι η από τη δράση του πολιτικού κόμματος ωφέλεια του κοινού, δεν επέρχεται άμεσα, αλλά με τον προαναλοτισμό της δράσεως του Κράτους προς ορισμένες κατευθύνσεις, είτε με τη διακυβέρνηση της χώρας και δια μέσων κρατικών, είτε με τον έλεγχο των κυβερνώντων, και επομένως η δράση του πολιτικού κόμματος αποσυνδέεται από την έννοια του κοινοφελούς σκοπού, όπως την θέλει ο νομοθέτης του αν. ν. 2039/1939, δηλαδή της άμεσου ωφελίμου επιδράσεως επί του τρόπου και των συνθηκών ζωής του συνόλου (ή μέρους) της κοινωνίας (βλ. Γνωμ. Νομ. Συμβούλου Υπουργ. Οικονομικών 627/1984).

Κατά συνέπεια στο πρώτο σκέλος του ερωτήματος αρμόζει η απάντηση ότι η κατάλειψη περιουσίας σε πολιτικό κόμμα της χώρας χωρίς όρο διαθέσεώς της για ειδικό κοινοφελή σκοπό δεν εμπόπτει

στις διατάξεις του αν.2039/1939.

II. 1. Τρόπος ή όρος είναι το επιβαλλόμενο στον λαμβάνοντα από χαριστική δικαιοπραξία βάρος (υποχρέωση) προς πράξη ή παράλειψη (Μπαλής Κληρ. παρ.351-Γεν. Αρχ. παρ.93).

Η υποχρέωση αυτή έχει περιεχόμενο παροχή (πράξη ή παράλειψη) έστω και μη χρηματικός αποτιμητή. Ο δωρητής (ή ο διαθέτης) κατά λογική ανάγκη προς την περί τρόπου διάταξη, δηλαδή προς την επιβολή του βάρους, συνδέει κάποιο σκοπό.

Ο σκοπός αυτός, διαφέρων κατά περίπτωση, δύναται να αφορά είτε το δημόσιο (π.χ. κοινωφελή επιδίωξη) είτε το ιδιωτικό συμφέρον.

Ο καθορισμός του σκοπού δυνατόν να περιέχεται επαρκώς στη γενική ονομασία του λήπτου της παροχής (π.χ. "για τους αναπήρους πολέμου").

Κατά συνέπεια η δωρεά περιουσίας προς το Δημόσιο, που γίνεται για να διατεθεί σε συγκεκριμένη υπηρεσία του, δηλαδή προς εκτέλεση ορισμένου κρατικού σκοπού, αποτελεί δωρεά υπό τρόπο (όρο) και απαιτείται αποδοχή αυτής κατά τη διάταξη του άρθρου 6 παρ.1 του ΑΝ 2039/1939.

Τούτο συνάγεται και από τη σύγκριση των τίτλων των κεφαλαίων του αν.2039/1939 Β' ("εκκαθάρισις κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών προς το Δημόσιον άνευ όρου") και Γ' (Κληρονομίαι, κληροδοσίαι και δωρεάι υπέρ του Κράτους προς εκτέλεσιν ειδικών σκοπών").

2. Κατά το άρθρο 6 παρ. 3,4 του ΑΝ 2039/1939;

παρ.3. "Το Δημόσιον δύναται ν'αποδεχθή οποτεδήποτε γενομένην προς αυτό δωρεάν μονομερώς και μετά τον θάνατον του δωρητού".

παρ.4. "Δωρεάι εν ζωή προς το Δημόσιον κινήτων πραγμάτων συνιστώνται και δι' ιδιωτικού εγγράφου, είναι δε έγκυροι και άνευ τολούτου εγγράφου εφ' όσον παρεδόθησαν τα δωρούμενα αντικείμενα".

Εξάλλου κατά τον ΑΚ (άρθρο 496) η δωρεά είναι ενοχική σύμβαση, η οποία έχει ως αντικείμενο την εκ μέρους του ενός των συμβαλλομένων (δωρητή) επίδοση περιουσιακού αντικειμένου προς τον άλλο (δωρεοδόχο) χωρίς αντάλλαγμα.

Η επίδοση του περιουσιακού αντικειμένου είναι δυνατό να συμπέσει χρονικώς με τη δωρεά (αμέσου εκτελέσεως) ή να έπεται αυτής (υποσχετική).

Εφ'όσον η δωρεά αποτελεί σύμβαση, για την κατάρτιση αυτής (ανεξαρτήτως του είδους της παροχής) απαιτείται και η αποδοχή του δωρεοδόχου και δεν αρκεί προς τούτο μόνο η δήλωση (υπόσχεση) του δωρητή.

Η ρύθμιση αυτή του ΑΚ δεν τροποποιήθηκε με τις ανωτέρω διατάξεις του αν 2039/1939 ως προς τις προς το Δημόσιο δωρεές.

Με τη διάταξη του άρθρου 6 παρ.4 του αν. 2039/1939 εισάγεται διάφορος του ΑΚ (άρθρο 498 παρ.1) ρύθμιση μόνο ως προς το συστατικό τύπο της δωρεάς εν ζωή προς το Δημόσιο κινητών πραγμάτων, δυναμένης να συνιστάται, όχι μόνο με συμβολαιογραφικό, αλλά και με ιδιωτικό έγγραφο, και επαναλαμβάνεται η σχετική του ΑΚ ρύθμιση (άρθρ. 498 παρ.2) της θεραπείας της ακυρότητας λόγω μη συντάξεως εγγράφου εφ'όσον παρεδόθησαν τα δωρούμενα αντικείμενα.

Κατά συνέπεια για την κατάρτιση δωρεάς προς το Δημόσιο δεν αρκεί μόνο η δήλωση του δωρητή, αλλά απαιτείται και αποδοχή αυτής από το Δημόσιο. Προκειμένου περί ακινήτων πρέπει και να τηρηθεί ο τύπος του συμβολαιογραφικού εγγράφου επί ποινή ακυρότητας (άρθρα 369 και 159 ΑΚ).

Χωρίς τον έγγραφο τύπο (συμβολαιογραφικό έγγραφο ή επί κινητών και ιδιωτικό έγγραφο), στον οποίο πρέπει να υποβληθεί όλη η σύμβαση (πρόταση και αποδοχή), δεν υφίσταται δωρεά και δεν γεννάται υποχρέωση του δωρητή, έστω και αν αυτή αφορά κινητά πράγματα.

Επί δωρεάς όμως κινητών πραγμάτων, για την οποία δεν ετηρήθη ο νόμιμος τύπος, χωρεί κατάρτιση αυτής από της παραδόσεως των δωρουμένων.

Κατά συνέπεια στο δεύτερο σκέλος του ερωτήματος αρμόζει καταφατική απάντηση και για τις δύο επί μέρους περιπτώσεις.

III. Κατά το άρθρο 110 ΑΚ:

"Εν τη ιδρυτική πράξει δεόν να καθορίζεται ο σκοπός του ιδρύματος, η αφιερουμένη περιουσία και ο οργανισμός αυτού.

Ο οργανισμός δύναται να οριυθή ή να συμπληρωθή ή τροποποιηθή και δια του εγκρίνοντος το ίδρυμα διατάγματος, τηρουμένης της θελήσεως του ιδρυτού. Η συμπλήρωσις ή τροποποίησις δύναται να γίνη υπό τους αυτούς όρους και δια μεταγενεστέρου διατάγματος, επιφυλαττομένης της διατάξεως του άρθρου 119 ".

Και κατά το άρθρο 98 παρ.1,2 του αν 2039/1939:

" Κοινωνική ιδρύματα περί των τα άρθρα 95 παρ.1 και 97 παρ.2 λειτουργούσι επί τη βάσει καταστατικού ή οργανισμού, εφόσον η διαθήκη δεν περιέχει διατάξεις διοικήσεως του ιδρύματος ή αι υπάρχουσαι τοιαύται κρίνονται ατελείς, ότε και συμπληρούνται κατά τα κατωτέρω. Ο οργανισμός ή το καταστατικόν προβλέπει περί της διοικήσεως, διαχειρίσεως, εκπροσωπήσεως του ιδρύματος, εκλογής των διοικητών, προσλήψεως και αντιμισθίας του απαιτητού προσωπικού, τρόπου εκτελέσεως του σκοπού και περί πάσης άλλης λεπτομερείας, μη προβλεπομένης εν τη συστατική πράξει ή ατελώς ρυθμιζομένης δι' αυτής, συντάσσεται υπό των διοικητών του ιδρύματος και εν αμελεία αυτών υπό του Υπουργείου Οικονομικών και εγκρίνεται δια Β.Δ/τος εκδιδομένου μετά γνωμοδότησιν του ΣΕΚΛ. προτάσει του Υπουργού Οικονομικών και του ως εκ του σκοπού αρμοδίου Υπουργού, δυναμένων να τροποποιώσι τας διατάξεις του

καταστατικού ή οργανισμού ή να προσθέτσει νέας τοιαύτας, τηρουμένων όμως των όρων της διαθήκης ή άλλης συστατικής πράξεως".

Η τελευταία διάταξη, με την οποία διαγράφονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία καταρτίσεως, τροποποιήσεως ή συμπληρώσεως του οργανισμού κοινωφελούς ιδρύματος, δεν προβλέπει συμμετοχή του ιδρυτή στη διαδικασία αυτή.

Επομένως το προς τη Διοίκηση αίτημα του ιδρυτού κοινωφελούς ιδρύματος, περί εγκρίσεως γενομένης από αυτόν τροποποιήσεως, με συμβολαιογραφικό έγγραφο, της συστατικής πράξεως ως προς τον οργανισμό του ιδρύματος, δεν είναι *βάσιμο, υπό την έννοια ότι δεν γ*

Κατά συνέπεια στο τρίτο σκέλος του ερωτήματος αρμόζει αρνητική απάντηση.

IV. Το τέταρτο σκέλος του ερωτήματος έχει αντιμετωπισθεί με τη γνωμοδότηση 376/1993 της Ολομελείας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

V. Από τις διατάξεις των άρθρων 95 παρ.1 του αν 2039/1939, 108 και 113 του ΑΚ, οι οποίες συνδέουν την ιδιότητα του ιδρυτού με τη διάθεση από αυτόν περιουσίας προς εκπλήρωση του σκοπού του ιδρύματος, προκύπτει ότι πρόσωπο (φυσικό ή νομικό) που συμπράτει στην ιδρυτική πράξη κοινωφελούς ιδρύματος χωρίς και να αφιερώνει περιουσία για το σκοπό αυτό, δεν δύναται να θεωρηθεί συνιδρυτής αυτού.

Κατά συνέπεια στο σκέλος τούτο του ερωτήματος αρμόζει αρνητική απάντηση.

ΕΒΕΡΗΘΗ

Αθήνα, 28^η Δεκεμβρίου 1993 -

Ο Προεδρεύων

Τ. Οικονομικόπουλος
Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Ο Επιστάτης

(Signature)

Β. Κασσιανίδης

Πάρεδρος ΝΣΚ

Γο δεσμεύει την διαίτησή προς αποδοχή του.
(Signature)